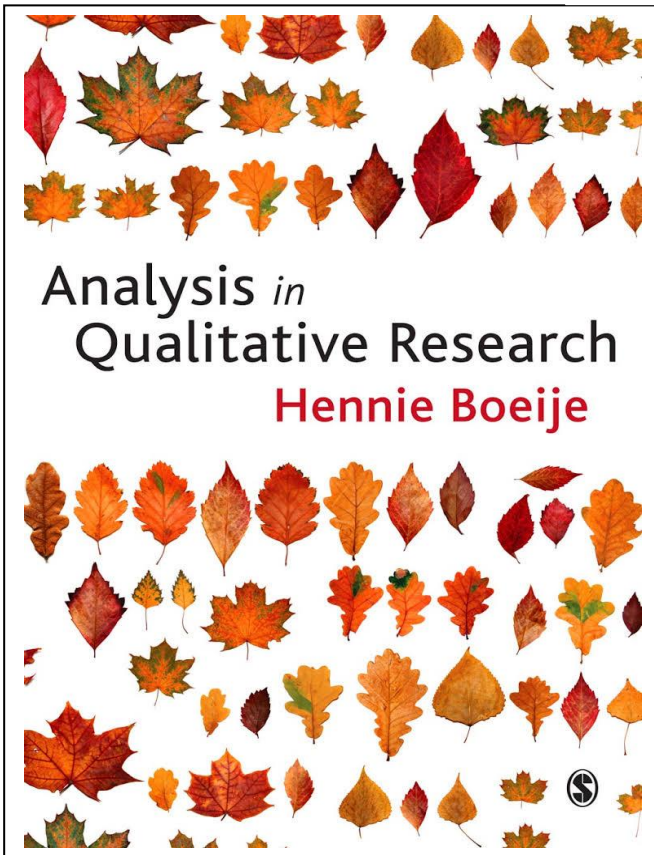

บทความที่ :
Article : **23**

บทความปริทรรศน์หนังสือ

Book Review

Analysis in Qualitative Research (2010) by Hennie
Boeije

อัยรวี วีระพันธ์พงศ์*

Airawee Wiraphanphong*

* คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา [Faculty of Humanities & Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University];
E-mail: airawee.wi@ssru.ac.th

เกี่ยวกับผู้เขียนหนังสือเล่มนี้

Hennie Boeije สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกจาก Erasmus University Rotterdam ในด้านนโยบายและการจัดการด้านการดูแลสุขภาพในปี 1994 และปริญญาโทสาขาสังคมวิทยา ปัจจุบัน Boeije ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ภาควิชาระเบียบวิธีและสถิติของคณะสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ที่ Utrecht University ประเทศเนเธอร์แลนด์ ความถนัดหลักของผู้เขียนคือการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงผสมผสาน และการวิจัยในรูปแบบการศึกษานำร่อง ผู้เขียนได้เขียนตำราอย่างกว้างขวางและหลากหลายในภาษาดัตช์และในระดับนานาชาติเรื่องวิธีการวิจัยรวมถึงวิธีการเปรียบเทียบในการวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ ผู้เขียนได้ตีพิมพ์งานวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับพื้นที่ของผู้ลี้ภัย บ้านพักคนชรา และโครงการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาผู้ที่ได้รับความบอบช้ำ

กล่าวถึงเนื้อหาของหนังสือ

หนังสือเล่มนี้มีต้นกำเนิดมาจากความต้องการความรู้ของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์และนักวิจัยที่ต้องการแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คำถามที่ผู้เขียนมักพบอยู่เสมอ คือ เครื่องมือที่จะช่วยพวกเขาคิดวิเคราะห์ข้อมูล และการวิเคราะห์ความซับซ้อนที่มีอยู่ในข้อมูลนั้นๆ ว่ามีวิธีการหรือแนวทางปฏิบัติอย่างไรบ้าง ผู้เขียนจึงได้รวบรวมวิธีการ แนวทางปฏิบัติ และคำถามที่พบบ่อยๆ ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบเป็นแนวทางเบื้องต้นในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาทั้งหมด 10 บท โดยสามารถสรุปสาระสำคัญของแต่ละบทได้ดังนี้

บทแรก นั้น เป็นการกล่าวถึงการวิจัยเชิงคุณภาพเบื้องต้น ว่าประกอบไปด้วยขั้นตอนใดบ้าง โดยผู้เขียนแบ่งหัวข้อในการนำเสนอส่วนนี้ออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) การเตรียมตัวทางความคิดของนักวิจัย เป็นการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องมีจำนวนที่มากพอเพื่อให้เกิดการตัดสินใจได้ว่าควรคิดริเริ่มการวิจัยอย่างไร เพื่อ

นำไปสู่หัวข้อวิจัยที่น่าสนใจและมีความดึงดูด นอกจากนี้ขั้นตอนนี้ยังนำไปสู่การค้นหาว່การวิจัยประเภทใดสามารถตอบคำถามของเราได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการออกแบบการวิจัย การใช้ทฤษฎี วิธีการรวบรวมข้อมูล และนำไปสู่การนำเสนอในขั้นตอนสุดท้าย 2) การพิจารณาถึงความเหมาะสมระหว่างวิธีเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ ในส่วนนี้ผู้เขียนได้ยกกรณีศึกษาขึ้นมา โดยกรณีศึกษานี้เป็นหัวข้อการวิจัยเรื่องเดียวกันแต่ใช้วิธีการศึกษาที่แตกต่างกันเพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างของผลการศึกษาที่ได้รับ โดยผู้เขียนได้พยายามชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้ระเบียบวิธีทั้ง 2 แบบนี้ว่าในการวิจัยเชิงปริมาณจะมีการใช้กระบวนการอนุมานซึ่งหมายความว่าทฤษฎีนี้เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการสร้างสมมติฐานที่จะได้รับการทดสอบ ในเชิงคุณภาพการคิดเชิงอุปนัยเป็นสิ่งสำคัญยิ่งซึ่งหมายความว่ามีการสำรวจปรากฏการณ์ทางสังคมเพื่อหารูปแบบเชิงประจักษ์ที่สามารถทำหน้าที่เป็นจุดเริ่มต้นของทฤษฎีได้ การเลือกว่าคุณ จะทดสอบทฤษฎีหรือสร้างอิทธิพลอย่างหนึ่งต่อธรรมชาติในการวิจัยนี้หรือไม่ แต่ในทางปฏิบัติแล้วจะไม่สามารถเลือกวิธีการใดวิธีการหนึ่งได้ การวิจัยเชิงปริมาณสามารถใช้ในการสำรวจทางวิทยาศาสตร์และใช้วิธีการอุปนัยได้เช่นกัน ในขณะที่ทฤษฎีการวิจัยเชิงคุณภาพสามารถนำมาใช้หากล้างเพื่อเป็นพื้นหลังในการดูว่าจะนำไปใช้กับบริบทอื่นๆ ได้หรือไม่ 3) ความหลากหลายในการวิจัยเชิงคุณภาพ ในส่วนนี้ผู้เขียนพยายามแสดงให้เห็นว่าการวิจัยเชิงคุณภาพมีแนวทางในการศึกษาที่หลากหลาย ได้แก่ ขุดการวิเคราะห์ข้อมูลด้านภาษา เช่น การวิเคราะห์ถ้อยคำ บทสนทนา เป็นต้น ขุดการตีความความคิด ประสบการณ์ การกระทำ และการแสดงออก เช่น ขาดพันธุวิทยา การศึกษาชีวประวัติ การศึกษาประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา เป็นต้น และ 4) การกำหนดและการวิเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพในหนังสือเล่มนี้ เนื่องจาก การวิจัยเชิงคุณภาพมีความหลากหลายจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดการวิเคราะห์ โดยในหนังสือเล่มนี้ได้กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ไว้ 3 ประการ คือ (1) การค้นหาความหมาย (2) การใช้วิธีการวิจัยแบบยืดหยุ่น และ (3) การให้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

บทที่ 2 กล่าวถึงเรื่องการออกแบบวิจัย โดยผู้เขียนได้แบ่งเนื้อหาในบทนี้ออกเป็น 5 ส่วน คือ 1) การวางแผนโครงการวิจัย ผู้เขียนได้พยายามชี้ให้เห็นว่า แม้ว่าการวางแผนโครงการวิจัยนี้จะดูเหมือนเป็นการตีกรอบการวิจัยในเชิงคุณภาพ แต่มันมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคคลที่สาม เช่น อาจารย์ ผู้บังคับบัญชา หรือ

คณะกรรมการจริยธรรม เป็นต้น ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจนับได้ว่าเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุด ส่วนสำคัญของแผนการวิเคราะห์ในข้อเสนอแนะด้านการวิจัยคือการระบุให้ผู้ตรวจทานทราบว่า การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นผลงานทางเลือกในการวิจัยเชิงคุณภาพ 2) การทบทวนวรรณกรรม ในส่วนนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถนำมาใช้ในการพิจารณาเลือกหัวข้อการวิจัยและกำหนดปัญหาได้ ในอดีตที่ผ่านมาการทบทวนวรรณกรรมถือว่าไม่ควรทำเนื่องจากอาจทำให้ผู้วิจัยถูกครอบงำได้ อย่างไรก็ตามในช่วงเวลาปัจจุบันการทบทวนวรรณกรรมถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงมุมมองที่แตกต่างและช่วยให้ผู้วิจัยสามารถหลีกเลี่ยงข้อจำกัดและ/หรือโอกาสในพื้นที่ ดังนั้นการทบทวนวรรณกรรมเป็นการบ่งชี้ว่าจะใช้วิธีการวิเคราะห์อย่างไรโดยไม่ได้ออกว่าจะกำหนดตัวแปรใดที่จะตรวจสอบ 3) คำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย ในส่วนนี้มักเริ่มต้นด้วยปัญหาการวิจัย คือ การกำหนดคำถามและปัญหาที่สามารถคิดได้ว่าประกอบด้วยคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย คำถามการวิจัยที่ชัดเจนและวัตถุประสงค์ตรงกับโครงการวิจัยทั้งหมดรวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูล การถามคำถามการวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้องและเพื่อให้การวิเคราะห์มีข้อมูลที่จะใช้ในการตอบคำถามการวิจัยในท้ายที่สุด 4) การกำหนดทางเลือกสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพมี 6 แนวทาง ดังนี้ (1) การสำรวจ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ต่อเนื่องไปจนถึงการค้นพบที่เกิดขึ้นใหม่ (2) การพรรณนา เป็นคำพรรณนาถึงประสบการณ์ เหตุการณ์ และสถานการณ์ต่างๆ (3) การอธิบาย เป็นวิธีการเชิงคุณภาพสามารถนำไปสู่การตีความภาพลักษณ์ของปรากฏการณ์ที่ศึกษา (4) การเปลี่ยนแปลง วิธีการเชิงคุณภาพสามารถปรับเปลี่ยนได้และสามารถปรับเปลี่ยนไปตามขอบเขตข้อมูลและวัตถุประสงค์ที่สำคัญและกิจกรรมอันละเอียดอ่อนที่อาจมีผลกระทบที่สำคัญต่อการวิจัย (5) การใช้ วิธีการเชิงคุณภาพถือเป็นคำมั่นสัญญาว่าจะให้ผลลัพธ์ที่สะท้อนมุมมองของผู้เข้าร่วมและเหมาะสมกับเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ ผลที่ตามมาจึงเป็นที่คาดหวังว่าการค้นพบนี้มีความสัมพันธ์กับสาขาวิชาและสามารถเปลี่ยนเป็นงานหรือแนวทางการปฏิบัติได้ง่ายสำหรับผู้ปฏิบัติงาน และ (6) ความอ่อนไหว นักวิจัยเชิงคุณภาพมักเลือกที่จะตรวจสอบประสบการณ์และอารมณ์ของคนอื่น พวกเขามีความชอบในการศึกษาหัวข้อที่แปลกประหลาดผิดปกติหรือ

เบี่ยงเบนจากสถานการณ์ปกติจึงจำเป็นต้องมีการสำรวจดังกล่าว และ 5) กลุ่มตัวอย่าง โดยปกติแล้วผู้วิจัยจะไม่สามารถศึกษาเรื่องทั้งหมดที่เลือกได้ เพราะฉะนั้นต้องเลือกตัวอย่างขึ้นมาเพื่อเป็นกรณีศึกษา มีกลยุทธ์การสุ่มตัวอย่างหลายวิธีในการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบไปด้วย 2 ส่วนที่สำคัญ คือ (1) การสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง การรวบรวมตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพแตกต่างจากวิธีการสุ่มตัวอย่างทั่วไปที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ถึงแม้จะมีการคัดค้านการใช้คำว่า “ตัวอย่าง” เนื่องจากมีบางคนมองว่าความหมายนั้นไม่พึงประสงค์สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้รับการคัดเลือกโดยเจตนาตามความต้องการของการวิจัย ซึ่งโดยทั่วไปจะเรียกว่า “การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง” หรือ “การเลือกเป้าหมาย” กรณีดังกล่าวได้รับการคัดเลือกมาเป็นพิเศษเพราะพวกเขาสามารถให้ข้อมูลเราได้มากเกี่ยวกับประเด็นที่มีความสำคัญของการวิจัย (2) การสรรหาและการเข้าถึง ยังมีอีกคำถามที่สำคัญอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับการสุ่มตัวอย่างว่านักวิจัยจะเข้าถึงข้อมูลที่พวกเขาต้องการได้อย่างไร? วิธีการรับสมัครมีความหลากหลายมาก เช่น การวางโฆษณาในนิตยสารบนบิลบอร์ดหรือบนอินเทอร์เน็ต กลยุทธ์อีกอย่างหนึ่งคือ “snowball” หมายความว่าผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวนมากจะถูกถามชื่อของผู้อื่นซึ่งจะได้รับการทบทวนในภายหลัง วิธีการนี้มีประโยชน์เมื่อศึกษาหัวข้อที่ละเอียดอ่อนหรือเมื่อกลุ่มเป้าหมายยากที่จะเข้าถึง สำหรับการวิจัยในองค์กรขอแนะนำให้ปฏิบัติตามแนวทางอย่างเป็นทางการ ตัวอย่างเช่น การส่งจดหมายถึงคณะกรรมการ

บทที่ 3 กล่าวถึงประเด็นทางจริยธรรมและแนวทางต่างๆที่มีการกำหนดไว้แนวทางที่มีอยู่ที่ได้รับการพัฒนาส่วนใหญ่มักมีการสำรวจและเป็นการวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเชิงคุณภาพมีความท้าทายในด้านจริยธรรมเกี่ยวกับความอ่อนไหวของเรื่องที่จะศึกษาและวิธีการที่จะใช้ โดยผู้เขียนได้แบ่งเนื้อหาในบทนี้ออกเป็น 4 ส่วน คือ

1) หลักการทางจริยธรรม มักประกอบไปด้วย 3 มิติ คือ (1) การได้รับความยินยอมในการให้ข้อมูล (2) ความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล และ (3) ความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล

2) มาตรฐานวิชาชีพ ในหลายสาขาอาชีพอาจมีมาตรฐานวิชาชีพมากำกับมาตรฐานและจริยธรรม ซึ่งในประเด็นดังกล่าวได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเรียกว่า “คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย” ซึ่งทำหน้าที่ทบทวนข้อเสนอแนะด้าน

การวิจัยที่รวมถึงมนุษย์จากมุมมองด้านจริยธรรม คณะกรรมการเหล่านี้จะตรวจสอบข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อปกป้องประชากรที่กำลังศึกษาอยู่ ความรับผิดชอบนี้ครอบคลุมถึงการอนุมัติวัตถุประสงค์อื่น ๆ ของการศึกษา การออกแบบคำถามหลักเกี่ยวกับการดูข้อมูล มาตรการในการรักษาความลับ และความเป็นไปได้ที่จะขอความช่วยเหลือติดตามผลหากการมีส่วนร่วมพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่ดี

3) ประเด็นอ่อนไหว ผู้วิจัยคิดว่าผู้เข้าร่วมการสนทนาสามารถพูดคุยได้อย่างเต็มใจและกล้าที่จะพูดคุยเกี่ยวกับหัวข้อเหล่านี้ด้วย แต่มีหลายหัวข้อที่ผู้เข้าร่วมประชุมอาจไม่ต้องการพูดถึงเนื่องจากธรรมชาติที่ละเอียดอ่อน ซึ่งสามารถแบ่งประเด็นอ่อนไหวได้ดังนี้ คือ (1) ประเด็นส่วนตัว ปัญหาความเครียดหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนาหรือความศักดิ์สิทธิ์ (2) ประเด็นการควบคุมและความเปราะบางทางสังคม และ (3) ประเด็นด้านการเมือง

4) ความเครียดของนักวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพอาจก่อให้เกิดความเครียดแก่นักวิจัยเช่นกัน ความกังวลจากนักวิจัยที่เข้าร่วมในงานวิจัยที่มีความละเอียดอ่อนทั้ง ขาดประสบการณ์ การขาดการฝึกอบรม การรักษาความลับ ความขัดแย้งในบทบาท ผลกระทบจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมและความรู้สึกที่แยกตัวออกจากกัน นักวิจัยอาจต้องการช่วงเวลาเตรียมความพร้อมเพื่อให้พวกเขารู้สึกมั่นใจในทักษะในการรับข้อมูลและช่วยให้ผู้สัมภาษณ์ในสถานการณ์การสัมภาษณ์ควรมีความจำเป็น

บทที่ 4 การรวบรวมข้อมูล หลังจากการกำหนดความหมายของข้อมูลในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ในบทนี้จะอธิบายถึงวิธีการที่ใช้กันทั่วไปบางส่วนในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสังเกตการณ์การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการรวบรวมข้อมูลภาพ ผู้เขียนได้มุ่งเน้นทักษะที่จำเป็นในการรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อให้สามารถอ่านและแปลข้อมูลได้ เช่น ระดับของรายละเอียด การใช้คำพูด และกิจกรรมของผู้เข้าร่วม การแลกเปลี่ยนระหว่างการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล จะมีการกล่าวถึงพร้อมกับวิธีการเขียนบันทึกช่วยจำและการบันทึกแนวคิดตลอดกระบวนการวิจัย สุดท้ายจะมีคำอธิบายเกี่ยวกับการจัดการข้อมูล ทั้งการเตรียมและการจัดเก็บ

บทที่ 5 เป็นการกล่าวถึงหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ บทนี้จะอธิบายเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักวิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ นิยามของการ

วิเคราะห์จะได้รับความคิดและถูกเน้นย้ำ โดยมีการอธิบายหลักการที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) Constant comparison การเปรียบเทียบข้อมูลอย่างต่อเนื่องไม่ได้นำไปสู่คำอธิบายที่เพียงพอของพื้นที่ศึกษาหรือทฤษฎี ข้อมูลไม่ได้พูดเพื่อตัวเอง แต่นักวิจัยมีบทบาทอย่างมากโดยการใช้ความคิด ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ทางทฤษฎี ความรู้เกี่ยวกับสาขาวิชา และการผสมผสานองค์ประกอบต่างๆเข้าด้วยกัน ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน คือ (1) การสำรวจเพื่อค้นพบแนวคิด (2) การพัฒนาแนวคิด (3) การกำหนดแนวคิดหลัก และ (4) การบูรณาการเพื่อพัฒนาทฤษฎีขั้นสุดท้าย 2) Analytic induction ประกอบไปด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ (1) Incubation เป็นขั้นตอนการบ่มเพาะให้มีการพัฒนากรอบทฤษฎีที่ขึ้นอยู่กับวรรณกรรม กรอบแนวคิดนี้ประกอบไปด้วยแนวคิด ข้อเสนอและสมมุติฐาน (2) Confrontation ขั้นตอนการเผชิญหน้ากรอบทฤษฎีมีผลต่อข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ทันทีหลังการรวบรวมข้อมูล (3) Generation ในช่วงของการสร้างเนื้อหาใหม่จะมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอแนวคิดและสมมุติฐานใหม่ ๆ อันเป็นผลมาจากเนื้อหาใหม่ ข้อเสนอและคำถามใหม่ ๆ เหล่านี้จะถูกนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลใหม่ ๆ เป็นต้น กระบวนการนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาหลักฐานเชิงลบ นั่นคือหลักฐานที่ไม่สนับสนุนข้อเสนอเพื่อให้ได้ผลการวิจัยในเชิงลึกมากขึ้น และ (4) Closure ในขั้นตอนนี้เป็นการสรุปคำตอบเบื้องต้นของคำถามการวิจัย จะได้รับการกำหนดและมีหลักฐานชัดเจนว่า แหล่งที่มาของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นคุณค่าของข้อสรุปเบื้องต้นครั้งนี้ได้อย่างชัดเจน และ 3) ความไวในทางทฤษฎี หลักการเหล่านี้เป็นพื้นฐานของกระบวนการวิเคราะห์ ในตอนท้ายของบทนี้จะเป็นการนำเสนอเกลียวของการวิเคราะห์แบบทีละขั้นตอนสำหรับการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

บทที่ 6 การดำเนินการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ในบทนี้เป็นผลสืบเนื่องทางปฏิบัติในภาพรวมทางทฤษฎีในบทที่ 5 เกลียวของการวิเคราะห์เป็นหัวใจหลักของบทนี้ที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารหัสแบบเปิด การเข้ารหัสตามแนวแกน และการเข้ารหัสแบบเลือก ขั้นตอนทั้งหมดในเกลียวของการวิเคราะห์จะถูกแปลเป็นวิธีปฏิบัติและวิธีการในการใช้เชิงเทคนิค ในบทนี้เราเรียนรู้วิธีการสร้างพื้นฐานของบทก่อนหน้านี้ กิจกรรมหลักๆ คือการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่ออ่าน ตีความ เปรียบเทียบ ตรวจสอบ เลือก และเขียน ในคำถามที่มีประโยชน์ "คำถามที่พบบ่อย" จะถูกรวบรวมไว้เมื่อใดก็ได้

ตามคำที่เกี่ยวข้อหรือมีการกล่าวถึง ถือว่าเป็นการใช้เครื่องมือซอฟต์แวร์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ บทนี้เสริมด้วยการสะท้อนถึงสิ่งที่ทำได้โดยการเข้ารหัสข้อมูลดิบและวิธีการแปลงข้อมูลเหล่านั้นเป็นข้อมูลที่ทำได้

บทที่ 7 เป็นสิ่งล้ำค่าเนื่องจากเป็นการอธิบายถึงสิ่งที่ช่วยผู้วิจัยในขั้นตอนการวิเคราะห์ที่ยากที่สุดนั่นก็คือ การรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย อุปกรณ์ที่ช่วยในการวิเคราะห์สืบทอดรวมถึงการฝึกอบรมการเขียนโปรแกรมไดอะแกรมภาพการค้นหา และการนับ รวมถึงการตรวจสอบลักษณะต่างๆ ตัวอย่างที่ครอบคลุมของการวิเคราะห์ในรูปของรายงาน 'think aloud' นอกจากนี้ยังได้มีคำอธิบายของเครื่องมือซอฟต์แวร์ในปัจจุบันสำหรับการสร้างรหัสและเรียกค้นและการสร้างทฤษฎีเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 8 ชี้แจงว่าผลลัพธ์ใดที่สามารถคาดหวังได้เมื่อสิ้นสุดการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลลัพธ์เหล่านี้อาจประกอบด้วยคำอธิบาย การอธิบายแนวคิดหรือทฤษฎี บทนี้กล่าวถึงการให้ความสนใจกับการใช้งานวิจัยเชิงคุณภาพในการออกแบบแบบผสมผสานซึ่งกำลังเติบโตอย่างรวดเร็วและน่าสนใจซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมืออันดีระหว่างนักวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในอนาคต ซึ่งสามารถจำแนกได้ 3 แบบได้แก่

1) Sequential explanatory เป็นการอธิบายอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจากการวิจัยเชิงปริมาณและอธิบายขยายความต่อด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ บางครั้งการวิจัยเชิงปริมาณจะให้ผลลัพธ์ที่ไม่คาดคิด ขัดแย้งกับผลลัพธ์หรือได้ผลลัพธ์ที่ไม่ค่อยเข้าใจ ผลลัพธ์ที่ไม่คาดคิดหรือไม่สามารถอธิบายได้นั้นสามารถติดตามผลด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพได้ ความท้าทายในการออกแบบดังกล่าวคือการผสมผสานทั้งสองส่วนเข้าด้วยกันเพื่อให้การวิจัยเชิงคุณภาพตอบคำถามที่นักวิจัยประสบปัญหาหลังจากเสร็จสิ้นการใช้ปริมาณ

2) Sequential exploratory เป็นการสำรวจตามลำดับ โดยเริ่มต้นจากการวิจัยเชิงคุณภาพและขยายความต่อด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ เมื่อนักวิจัยตั้งใจที่จะวัดปรากฏการณ์ด้วยเครื่องมือมาตรฐานและถูกต้องในพื้นที่ที่ต้องการสำรวจ การวิจัยเชิงคุณภาพมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้นพบหัวข้อที่ต้องวัดผลปรากฏการณ์ขั้นตอนต่อไปของแนวทางนี้มักใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อสร้างและสำรวจ ความท้าทายคือการแปล

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นรายการที่เหมาะสมเพื่อสร้างเครื่องมือวัดที่แม่นยำและเชื่อถือได้

3) Concurrent triangulation แบบที่สามใช้วิธีผสมกันคือการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพถูกสร้างขึ้นพร้อมๆ กัน เพื่อตรวจสอบปรากฏการณ์เฉพาะจากมุมที่ต่างกันหรือที่เรียกว่า 'การออกแบบสามเสา' วัตถุประสงค์ของการออกแบบดังกล่าวมักเป็นการสรุปผลจากการวิจัยเชิงปริมาณต่อประชากรทั้งมวลโดยใช้ตัวอย่างขนาดใหญ่และเพื่อทำความเข้าใจกลไกที่เป็นตัวกำหนดผลลัพธ์ในระดับท้องถิ่นหรือระดับปฏิสัมพันธ์ในระดับเล็กโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ความยากลำบากในเรื่อง Triangulation คือคำถามที่ว่าทั้งสองวิธีวัดปรากฏการณ์เดียวกันหรือไม่และหลักฐานที่ได้จากทั้งสองวิธีควรถูกแปลความหมายอย่างไร

บทที่ 9 อธิบายปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นว่ามีความเกี่ยวข้องกับลักษณะที่ยืดหยุ่นได้อย่างไร ปัญหาในการทำซ้ำของการวิจัยและบทบาทของนักวิจัย จากนั้นบทนี้จะดำเนินการตามขั้นตอนคุณภาพอย่างต่อเนื่องเช่น triangulation การตรวจสอบสมาชิก ความรับผิดชอบเกี่ยวกับระเบียบวิธี การสะท้อนบทบาทของนักวิจัย รายการตรวจสอบและเกณฑ์การพิจารณาสำหรับสิ่งตีพิมพ์จะได้รับเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความถูกต้อง บทนี้จบลงด้วยความท้าทายสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ประเด็นที่กล่าวถึงการอภิปรายเกี่ยวกับคุณภาพในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ความรู้ที่ได้รับมีความถูกต้องและเป็นจริงตามมาตรฐานทางวิทยาศาสตร์หรือไม่ ปัญหาหนึ่งในปัจจุบันและอนาคตที่นักวิจัยเชิงคุณภาพจะต้องมีส่วนร่วมในการพิสูจน์คุณภาพ ซึ่งต้องแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่พวกเขาทำเมื่อตรวจสอบพื้นที่ เกณฑ์คุณภาพที่พวกเขาต้องการมีการดำเนินการอย่างไร รวมถึงต้องพิสูจน์จุดแข็งและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเชิงคุณภาพในบริบทของวิธีการแบบผสมได้

บทที่ 10 การเขียนรายงานการวิจัย ทางเลือกของการเขียนซึ่งเน้นรูปแบบและโครงสร้างการเขียน บทนี้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการทั้งหมดที่เริ่มต้นด้วยข้อมูลดิบผ่านการถอดความการวิเคราะห์และการแก้ไขไปยังการเขียนรายงานในขั้นสุดท้าย การพิจารณาดำเนินการหรือทักษะของนักวิจัยในฐานะนักเขียนรวมทั้งตำแหน่งของผู้วิจัยที่เกี่ยวกับผู้เข้าร่วมวิจัย การเขียนที่พบโดยทั่วไปของรายงานการวิจัยจะได้รับความสนใจ ได้แก่ ส่วนของบทนำ ส่วนของวิธีการ และส่วนของผลการศึกษาและการ

อภิปรายผล ทั้งนี้การนำเสนออาจทำในรูปแบบของ ภาพยนตร์ ละคร บทกวี หรือรูปถ่ายก็ได้ ในตอนท้ายของบทนี้ผู้เขียนได้เสนอตัวอย่างโครงสร้างการเขียนรายงานการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบเห็นได้บ่อยเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้อ่านด้วย

คุณค่าที่ได้จากหนังสือเล่มนี้

หนังสือเรื่อง Analysis in Qualitative Research เป็นหนังสือที่มีความน่าสนใจหลายมุมมอง ซึ่งผู้วิจารณ์สามารถประมวลสรุปได้ 5 ประการ ดังนี้

ประการแรก หนังสือเล่มนี้ได้พยายามชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการวิจัยรูปแบบต่างๆว่ามีจุดเด่น จุดด้อยอย่างไร เหมาะสมสำหรับการหาคำตอบแบบใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งถือว่าเป็นประเด็นหลักของหนังสือเล่มนี้ ทำให้ง่ายต่อผู้ที่เริ่มต้นศึกษาระเบียบวิธีวิจัย

ประการที่สอง ผู้เขียนได้มีการยกตัวอย่างรวมถึงกรณีศึกษาประกอบการอธิบายในประเด็นต่างๆเพื่อก่อให้เกิดการเปรียบเทียบให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่แตกต่าง ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจและเห็นภาพถึงความต่างกันได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

ประการที่สาม ผู้เขียนได้พยายามนำเสนอถึงเทคนิควิธีและแนวทางการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือเครื่องมือซอฟต์แวร์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งที่เพิ่มขึ้นในการวิจัยดังกล่าว

ประการที่สี่ ผู้เขียนพยายามนำเสนอและปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพการณ์การวิจัยในช่วงเวลาปัจจุบันมากขึ้น ทั้งการปรับปรุงเนื้อหาข้อมูลการวิจัยเชิงผสมผสาน และแนวทางการนำเสนอผลงานวิจัย เช่น การนำเสนอผ่านรูปแบบของ ภาพยนตร์ ละคร บทกวี หรือรูปถ่าย ซึ่งยังพบเห็นได้น้อยในวงการวิชาการของประเทศไทย

ประการสุดท้าย อย่างไรก็ตามจุดอ่อนที่สำคัญประการหนึ่งในทัศนะผู้วิจารณ์ กล่าวคือ แม้ว่าผู้เขียนจะพยายามเสนอเทคนิคและแนวทางการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือเครื่องมือซอฟต์แวร์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แต่ผู้วิจารณ์เห็นว่าหัวใจสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพขึ้นอยู่กับหลักการที่สำคัญประการหนึ่ง คือ หลักมนุษยนิยม (Humanistic) ที่เน้นว่ามนุษย์เป็นตัวแทนหลักและเป็นตัว

ตั้งในการกระทำต่าง ๆ ดังนั้นเราจึงคิด วิเคราะห์ จากเหตุผลและความรู้สึกจาก
การกระทำของมนุษย์นั้น ดังนั้น เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
หรือเครื่องมือซอฟต์แวร์ จะเป็นการละเอียดถึงหลักการดังกล่าวหรือไม่ และเทคนิค
ดังกล่าวจะส่งผลต่อจุดแข็งของการวิจัยเชิงคุณภาพในอนาคตหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

Boeije, H. 2010. **Analysis in Qualitative Research**. London : Sage
Publications Ltd.